

Årsrapport 2013 – Komité for kjønnsbalanse i forskning (Kif III)

1 Kif-komiteén – kjønnsbalanse i forskning

Tidlig i 2010 kontaktet Kunnskapsdepartementet Forskningsinstituttens Fellesarena, Norges forskningsråd og Universitets- og høyskolerådet for innspill til mandat for neste komité. Med bakgrunn i denne høringsrunden ble den nye komitéen gitt navnet Komité for kjønnsbalanse i forskning. Det ble også innført vararepresentanter. I tillegg fikk instituttsektoren utvidet sin representasjon til to komitémedlemmer. Ny komité ble oppnevnt 31. mars 2010 og har funksjonstid fram til 31. desember 2013.

Sekretariatet for komiteen er lagt til Universitets- og høyskolerådet. Det er komiteen godt fornøyd med.

2 Bakgrunn for Kif-komiteéns arbeid

Det er en markant ubalanse mellom kvinner og menn i norsk forskning. Det største problemet er at kvinner er underrepresentert på høyere stillingsnivåer i så å si alle fag. I tillegg er det en utfordring at menn er underrepresentert på lavere stillingsnivå i enkelte fagmiljøer.

Kjønnsbalanse i forskning er et mål som innebærer mer enn like rettigheter for kvinner og menn. For å oppnå kjønnsbalanse må ledelsen både opprette målrettede tiltak og arbeide for strukturelle endringer. Komiteén har utviklet en egen argumentasjon for sitt arbeid:

<http://kifinfo.no/c44312/artikkel/vis.html?tid=44313>.

3 Kif-komiteéns medlemmer og sekretariat i 2013

Medlemmer:

Professor Gerd Bjørhovde, Universitetet i Tromsø (leder)

Professor Eivind Engebretsen, Høgskolen i Oslo og Akershus/Universitetet i Oslo

Student Julie Ness, Norsk studentorganisasjon

Konserndirektør Ernst H. Kristiansen, SINTEF

Professor Kjell Bratbergsengen, NTNU

Forskningsleder Elisabeth Ljunggren, Nordlandsforskning

Divisjonsdirektør Jesper Simonsen, Norges forskningsråd

Professor Eva Skærbæk, Høgskolen i Østfold

Varamedlemmer:

Student Ørjan Arntzen (til 1.april)/Ole Magnussen Rydje (fra 1.april- 31.desember), Norsk studentorganisasjon

Spesialrådgiver Signe Bang, Norges forskningsråd

Adm. direktør Lars Holden, Norsk Regnesentral

Førsteamanuensis Lise Langåker, Høgskolen Stord/Haugesund

Observatører:

Konstituert Direktør Heidi Elisabeth Sandnes/ Rådgiver Kristin Aukland, KILDEN

Seniorrådgiver Unni Nikolaysen (til og med mai)/ Hanne Monclair, Kunnskapsdepartementet

Sekretariat:

Rådgiver Hege Elisabeth Løvbak, Universitets- og høgskolerådet
Kontorsjef Nina Widding, Universitets- og høgskolerådet

4 Møtevirksomhet

4.1 Komitémøter

I 2013 har komitéen hatt seks komitémøter og behandlet i alt 60 saker.

Årets første komitémøte ble avholdt 21.- 22. januar i Oslo. Komiteen diskuterte utkast til høringssvar på NOU 2012:15 *Politikk for likestilling*, og det ble informert om at den nye malen til UH-sektoren for Aktivitets- og rapporteringsplikten ble sendt ut på nyåret til alle institusjonene.

På komitémøte 13. -14.mars ble årsrapport og regnskap for 2012 godkjent. Komiteen vedtok å opprettholde sitt støtte-medlemskap i European Platform for Women Scientist. Oppfølging av arbeid med mal for aktivitets- og rapporteringsplikten for instituttsektoren ble løftet fram. Forslag til revidering av kriteriene for Likestillingsprisen, for å tydeliggjøre at instituttsektoren også kan søke, ble diskutert. Komiteen hadde en artikkel om vinneren av Likestillingsprisen 2013 og en annonse i Dagbladets eget bilag til 8.mars - kvinnedagen.

Den 28. – 29. mai ble årets tredje møte avholdt, og der ble studien som komiteen har bidratt økonomisk til lagt fram. Studien er skrevet Cecile Thun og Øystein Gullvåg Holter og har fått tittel *Kjønnsbalanse og læringsutbytte. En studie av betydningen av kjønns(u)balanse for masterstudenters opplevelse av læringsutbytte og studiekvalitet*. Komiteen vedtok prioriteringen av udisponerte midler for 2013, og rapportering fra nettverkene som fikk nettverksstøtte i 2011 ble presentert. Det ble også drøftet hvordan Kif kan bistå Forskningsrådets arbeid med å integrere kjønnsperspektiver i forskning, samt komiteens innspill til programgrunnlaget til Balanse-satsningen.

Den 21. august hadde komiteen et kort komitémøte før møtet med Kunnskapsdepartementet, hvor oppfølging av forskningsmeldingen *Lange linjer – kunnskap gir muligheter* ble drøftet. Stipendiaters rettigheter ble også diskutert i forbindelse med møtet med fagforeningene senere på dagen.

På komitémøte den 11. – 12. september diskuterte komiteen innspill til langtidsplan for høyere utdanning og forskning. Komiteen vedtok å trykke et visittkort med komiteens logo, sekretariatets e-postadresse, webadressen til Ressursbanken og QR-kode.

Det siste ordinære komitémøte for Kif III ble avholdt den 24. - 25.oktober i Oslo og Göteborg. Komiteen vedtok å bevilge penger til oppgradering og endring av strukturen på Ressursbanken, og diskuterte muligheten for å styrke sekretariatsfunksjonen.

4.2 Institusjonsbesøk og møter med andre aktuelle aktører

Komitéen har videreført ordningen med å kombinere egne møter med besøk til ulike institusjoner, og har siden oppstart vært på 42 institusjonsbesøk. Kontakten med sektoren, UH-institusjonene og forskningsinstituttene er en viktig del av komitéens arbeid. I tillegg er det andre aktører og arrangementer som har vært viktig i året som har gått:

21. januar: Komitéen hadde ett av sine to årlige møter med Kunnskapsdepartementet. Dette møtet var med byråkratiet.

22. januar: Komiteen hadde møte med direktørgruppen i Norges forskningsråd og de hadde et møte med leder for kommunikasjon og samfunnskontakt i Abelia.

4.- 5.februar: Gerd Bjørhovde, Eva Skærbæk og Hege E. Løvbak deltok på årets nettverkskonferanse *Gode rammer for likestilling i academia - ledelse, arbeidsmiljø og personalpolitikk*.

14.mars: Komiteen hadde møte med ledelsen ved NTNU og ledelsen ved Norsk institutt for naturforskning (NINA).

20. mars: Linda Rustad deltok på møte i management committee (MC) i COSTaksjonen Gender, Science, Technology and Environment.

5.april: Hege E. Løvbak holdt et innlegg på Norsk studentorganisasjon (NSO) sitt seminar *Vi vil ha flere menn – dagsseminar om kjønnsbalanse*.

8.april: Gerd Bjørhovde og Hege E. Løvbak deltok i Stortingets kirke-, utdannings- og forskningskomité sin høringsrunde i forbindelse med den framlagte forskningsmeldingen.

18.april: Kif-komiteen, representert ved komitéleder Gerd Bjørhovde, Elisabet Ljunggren og Hege E. Løvbak, presenterte Kifs arbeid i Departementenes forskningsutvalg.

2.mai: Hege E. Løvbak og Kristin Aukland (Ressursbanken) hadde møte med Norsk studentorganisasjon (NSO) i forbindelse med promotering av studien *Kjønnsbalanse og læringsutbytte. En studie av betydningen av kjønns(u)balanse for masterstudenters opplevelse av læringsutbytte og studiekvalitet*.

21. mai: Eva Skærbæk og Hege E. Løvbak deltok på Workshop om attraktive karriereveier i forskning i regi av UHR og NFR.

22. mai: Hege E. Løvbak stilte til dialogmøte med NIKK.

28. mai: Komiteen hadde møte med ledelsen ved Høgskulen i Sogn og Fjordane.

29. mai: Komiteen hadde møte med ledelsen ved Vestlandsforskning.

13. juni: Kjell Bratbergsengen og Hege E. Løvbak deltok på lanseringsseminar for ny arbeidsmiljøundersøkelse (ARK).

19.juni: Hege E. Løvbak og Kristina Aukland (Ressursbanken) hadde møte med Hana Viznerova som jobber som gender expert og policy officer ved the National Contact Centre for Women and Science ved the Institute of Sociology ved the Academy of Sciences i Praha.

21.august: Komiteen hadde møte med statssekretær for Kunnskapsdepartementet Ragnhild Setsaas.

21. august: Komiteen møtte representanter fra Forskerforbundet, NTL og Tekna.
- 28.-30. august: deltok sekretariatet på UiT sin konferanse i forbindelse med stemmerettsjubileet
- 11.september: Komiteen hadde møte med ledelsen ved Norges musikkhøgskole.
12. september: Komiteen hadde møte med ledelsen ved Høgskolen i Oslo og Akershus og et møte med ledelsen ved Norges idrettshøgskole.
- 24.oktober: Komiteen hadde møte med Gunnar Sivertsen (NIFU) og Vidar Røeggen (Publiseringsutvalget) og deltok på seminaret *Bruk stemmen – ta stemmen. Ytringsrettens normer og sanksjoner?*
- 25.oktober: Komiteen hadde møter med Gøteborgs Universitet, NIKK, Genus-sekretariatet (GS) i Gøteborg.
- 2.-3. september: Linda Rustad deltok i genderSTE arbeidsgruppe 1 om Structural change.
21. – 22. oktober: Linda Rustad representerer Kif på Gender-Net Kick-Off møte i Paris sammen med flere fra Norges Forskningsråd.
- 9.oktober: Sekretariatet hadde et uformelt dialogmøte med Gunnar Jordfald om ARP for instituttsektoren.
22. oktober: Sekretariatet hadde et uformelt dialogmøte med LDO om ARP for instituttsektoren.
21. – 22. november: Komiteleder holdt ett innlegg på konferansen *Structural change Promoting Gender Equality in Research Organisations* i Vilnius, Litauen. Hege E. Løvbak deltok på konferansen.
2. desember: Komiteleder holdt ett innlegg på en ERC Executive agency workshop i Brussel.
- 4.desember: Komiteen deltok på avslutningsseminar for Kif III *Kif-effekten*.
- 5.desember: Møte i arbeidsgruppen for Likestillingsprisen 2013.

5 Aktiviteter

5.1 Ressursbank for likestilling i forskning

Statistikk over aktivitet på nettstedet vårt viser at besøk på Ressursbanken fortsetter å øke for hvert år. Økningen gjelder både i antall besøk på nettsiden og antall nedlastede sider. Statistikken for 2013 viser at Ressursbanken hadde totalt 87 630 besøk og 425 682 nedlastede sider. Til sammenligning viste tallene fra 2012 at Ressursbanken hadde totalt 78 242 besøk og 376 689 nedlastede sider.

I 2013 gikk det ut 11 nyhetsbrev (hver måned unntatt juli). Ved utgangen av 2013 ble nyhetsbrevet sendt ut til 729 enkeltpersoner.

5.2 Kunnskapsdepartementets likestillingspris 2013

Komiteén utlyste og innstilte til Kunnskapsdepartementets likestillingspris 2013 for sjuende år på rad. Det var i alt tre kvalifiserte søkere til prisen på i alt 2 millioner kr. Simula Research Laboratory ble tildelt prisen for å ha gjennomført et ambisiøst og veldokumentert arbeid for å fremme kjønnsbalanse ved institusjonen. Det er første gang at Likestillingsprisen tildeles et forskningsinstitutt.

5.3 Nettverkskonferanse for likestillingsarbeidere i sektoren

Den åttende nettverkskonferansen ble arrangert den 4. – 5. februar av Universitetet i Oslo, Universitetet for miljø- og biovitenskap, Høgskolen i Oslo og Akershus og Institutt for samfunnsforskning og hadde tittelen: *Gode rammer for likestilling i akademia - ledelse, arbeidsmiljø og personalpolitikk*. Det var omlag 70 påmeldte fra rundt 29 forskjellige institusjoner.

5.4 Rapporten Norden – et steg nærmere kjønnsbalanse i forskning? Fellesnordiske strategier og tiltak for å bedre kjønnsbalansen blant forskere i akademia.

Oppfølging og publisering av rapporten ble noe forskjøvet fra opprinnelig plan som var første kvartal av 2013. Den norske versjonen var klar til nedlastning i april, mens den engelske versjonen var ferdig trykket i slutten av juni. Sekretariatet distribuerer den engelske versjonen og organiserer slik at rapporten blir presentert for aktuelle instanser og institusjoner.

26. juni 2013 arrangerte sekretariatet et Skype-møte med referansegruppen som har bistått arbeidet med rapporten for å diskutere distribusjon av den trykte engelske versjonen. Gruppen ønsker å fortsette samarbeidet om anbefalingene som rapporten kommer med.

5.7 Blogg – Ressursbanken

I 2013 har det vært totalt 11 blogginnlegg. Bloggen bidrar til å synliggjøre hva Kif-komiteen jobber med og komiteens medlemmer og andre i sektoren kan komme til orde. Ressursbanken blir et enda mer aktivt og dynamisk nettsted igjennom bloggingen. I 2013 skrev både medlemmer, lederen og sekretariatet i Kif-komiteen blogginnlegg. Ressursbanken administrerer og promoterer bloggen, blant annet med teaser på framsiden og som en egen post i Ressursbankens månedlige nyhetsbrev.

5.8 Kurs i likestillingsarbeid for forskningssektoren

21. – 28. september arrangerte komiteen en ukes intensivkurs for de som jobber med likestilling ved universiteter, høyskoler, forskningsinstitutter og andre institusjoner i Norge. Kurset ble gjennomført på Metochi studiesenter på Lesbos i Hellas. Gjennom kurset var de rundt 30 deltakerne innom temaer som rekruttering, integrering (mainstreaming) av likestillings- og kjønnsperspektiver, arbeidsmiljø, ledelse, kjønnsbalanse og læring og karriereutvikling.

I Ressursteamet som jobbet sammen med sekretariatet for å lage kurset var Gerd Bjørhovde, Lise Langåker, Øystein Gullvåg Holter og Ingrid Guldvik. Evalueringen av kurset viste at deltagerne var godt fornøyd med kurset.

5.9 Seminar i forbindelse med 100-årsjubileet for kvinners stemmerett

Kif-komiteen og Senter for tverrfaglig kjønnsforskning arrangerte den 24. oktober et seminar om ytringsrett i dagens Norge med tittelen *Bruk stemmen – ta stemmen. Ytringsrettens normer og sanksjoner?* Med seminaret ønsket arrangørene å sette fokus på ytringsrett i vid forstand, og se på gapet mellom formelle rettigheter og kjønnede normer.

5.10 Studietur til Göteborg

Nordisk samarbeid er viktig for Kif-komiteen, og når Kif ble inviterte av Maria Grönroos til ”nye” NIKK (*Nordisk information för kunskap om kön*) ønsket komiteen å prioritere det. Komiteen reiste derfor på studietur til i Göteborg for å få presentert arbeidet som gjøres ved Göteborgs Universitet, Genus-sekretariatet (GS) og NIKK.

5.11 Seminaret *Seksuell trakassering – problemet som (ikke) finnes?*

Allerede i 2009 løftet Ressursbanken fram seksuell trakassering i academia som problemstilling. I 2012 ble problematikken på ny løftet fram i forbindelse med at seksuell trakassering ikke skulle være et tema i den nye nasjonale arbeidsmiljøundersøkelsen for universitets- og høgskolesektoren. Kif-komiteen engasjerte seg i dette og vedtok å arrangere et seminar om seksuell trakassering i academia. Seminaret ble avholdt 8.november 2013 i samarbeid med LDO. Det var om lag 70 påmeldte deltagere fra hele landet.

5.12 Oppfølging av forskingsmeldingen

I melding til Stortinget nr. 18, *Lange linjer – kunnskap gir muligheter* (2012-2013), ble Kif-komiteen bedt om å gi «konkrete forslag til hvordan vi raskere kan nærme oss målet om kjønnsbalanse i toppstillinger ved universiteter og høyskoler». I slutten av juni 2013 kom en mer detaljert bestilling fra Kunnskapsdepartementet om å komme med «en prioritert liste over nye og eksisterende tiltak, der tiltakene er konkretisert så langt som mulig, inkludert et kostnadsestimat». Listen skulle også omfatte en prioritering på tvers av UH-sektoren og forskningsinstituttsektoren, samt innenfor hver av sektorene. I tillegg ble komiteen bedt om å vurdere 120 % - modellen fra Sveits som et mulig aktuelt tiltak for Norge.

Komiteen forsøkte derfor å samle sine erfaringer fra ti års arbeid for å peke ut noen satsningsområder som kan føre til en helhetlig satsing på kjønnsbalanse og likestilling og som bør inngå i en langtidsplan i forskning.

6 Oppsummering og egenvurdering

Kif-komiteen har reist land og strand rundt og har besøkt alt fra små forskningsinstitutter til store universitet. I møte med institusjonene har komiteen satt likestilling på dagsorden ved institusjonen og gitt rom for veiledning og rådgiving. Besøkene har gitt gjensidig kunnskap om hvordan det arbeides med likestilling i sektoren. Komiteen er opptatt av en god dialog med institusjonene og har merket seg at besøkene på mange måter løfter bevisstheten om tematikken både før og etter møtene. Institusjonsbesøkene har vært et av komiteens viktigste virkemidler.

I 2013 arrangerte komiteen tre seminarer, en ukes intensivkurs og var med på å finansiere og administrere store deler av en nordisk rapport. Seminaret om seksuell trakassering vakte bred interesse fra hele landet og hadde et formidabelt oppmøte. En tematikk som tydelig traff sektoren og løftet fram en viktig sak på agendaen. Intensivkurset i likestillingsarbeid ble etter gjennomføring omtalt som veldig intenst, krevende og lærenyttig. Kurset var faglig tuftet og satt sammen med grunnlag i komiteens lange erfaring igjennom tiårs arbeid i sektoren. Den nordiske rapporten startet som et nordisk samarbeid, et samarbeid Kif har vært opptatt av og vil fortsette å jobbe for. Rapporten ble oversatt til engelsk og har med det et bredere nedslagsfelt som kunnskapsformidling.

Komiteen har siden oppstart fått tildelt 3 millioner kroner årlig over statsbudsjett. Det vil si at budsjettet ikke har vært prisjustert/indeksregulert eller blitt økt ved endring av mandat og antall medlemmer i komiteen. I de ti årene komiteen har fungert har forventningene til komiteen økt. Dette gir seg utslag i økt etterspørsel om deltakelse på seminarer, foredrag, institusjonsbesøk, samt tettere kontakt med komiteen og dens sekretariat, behov for veiledning og ledelsesopplæring. Det er en stor tillit til at komiteen skal reise relevante, kunnskapsbaserte anbefalinger på stadig nye områder i det forskningspolitiske landskapet.

Alle de ovennevnte tiltakene har vært mulig å gjennomføre på grunn av at komiteen har satt av midler over flere år. Budsjettsituasjonen har preget komiteens mulighetsrom og legger betydelige føringer for komiteens videre arbeid. Komiteen håper bevilgningen som gis i det minste indeksreguleres som øvrige poster på statsbudsjettet.

7 Lenker til sentrale dokumenter

Til Barne- og likestillingsdepartementet:

[Høringssvar NOU 2012:15 Politikk for likestilling](#)

Til Stortingets kirke-, utdannings- og forskningskomité:

[Kif-komiteens innspill til Stortingets KUF-komité](#)

[Kif-komiteens tilleggskommentarer til Meld. St.18 \(2012-2013\) - Lange linjer - Kunnskap gir muligheter](#)

Til Kunnskapsdepartementet:

[En ny studie som viser viktigheten av å ha med kjønnsperspektiver i arbeidet med læringsutbytte og studiekvalitet](#)

[Innspill til arbeidet med langtidsplan for forskning og høyere utdanning](#)

Oppfølging av forskingsmeldingen:

[Komité for kjønnsbalanse i forskning \(Kif\) - forslag som kan bedre kjønnsbalansen i toppstillinger ved universiteter og høyskoler](#) (oversendelsesbrevet)

[Komité for kjønnsbalanse i forskning \(Kif\) - forslag som kan bedre kjønnsbalansen i toppstillinger ved universiteter og høyskoler, kilder](#) (kilder)

[Forlag som kan bedre kjønnsbalansen i toppstillinger i UH- og instituttsektoren](#) (tiltakslisten)

8 Regnskap for 2013

	Regnskap pr 31.12.13
Sekretariat:	
Administrativ rådgiver	425 000,00
Faglig seniorrådgiver	582 557,00
Diverse	101 181,28
SEKRETARIAT TOTALT:	1 108 738,28
Drift av komitéen:	
Utvalgsgodtgjørelse	374 237,60
Reiseutgifter mm	385 222,65
Ressursbanken	1 075 000,00
DRIFT AV KOMITÉEN TOTALT:	1 834 460,25
Prosjekter	
SUM PROSJEKTER TOTALT*:	281 105,00
UTGIFTER TOTALT:	3 224 303,53
Midler til disposisjon	
Overført fra 2012:	44 796,15
Overføring fra KD:	1 500 000,00
Overføring fra NFR:	1 500 000,00
Nettverksstøtte (restmidler):	120 738,33
Kif etter 2013 (restmidler)	180 177,40
Intensivkurs (restmidler):	30 714,25
SUM MIDLER TIL DISPOSISJON:	3 376 426,13
UDISPONERTE MIDLER:	152 122,60

NB! Det har påløpt forventede utgifter i 2014 som skal føres på Kif-komiteens regnskap. Til sammen 37 000 kr. Det vil si at ubenyttede midler ved utløp av komiteperioden er på **115 122,60 kr**

***Prosjekter 2013:**

Seminar i fbm Stemmerettsjubileet - 30 000 kr
Seminar om seksuell trakassering - 24 000 Kr
Nettverkskonferansen for likestillingsarbeidere - 33 400 kr
Støtte European Platform for Women Scientists (500 Euro) - 3705 kr
Den nordiske rapporten, engelsk versjon - 60 000 kr
Kifs avslutningsseminar - 80 000 kr
COSTaksjonen - 50 000 kr